LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2006:18

Tuomarinvastuun kehittäminen

Lausuntoyhteenveto

OIKEUSMINISTERIÖN LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2006:18

Tuomarinvastuun kehittäminen

Lausuntoyhteenveto

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2006

KUVAILULEHTI

O I K E U S M I N I S T E R I Ö

Julkaisun päivämäärä
29.8.2006

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Hallitusneuvos Heikki Liljeroos Oik. yo Marjo Rantala	Julkaisun laji Lausuntoyhteenveto Toimeksiantaja Oikeusministeriö Toimielimen asettamispäivä 16.12.2004

Julkaisun nimi
Tuomarinvastuun kehittäminen
Lausuntoyhteenveto

Julkaisun osat
Johdanto
Yleisesti tuomarinvastuun kehittämisestä
Työryhmän keskeiset ehdotukset
Kannanotot säädösten muutosehdotuksiin

Tiivistelmä

Tuomarinvastuun toteuttamismuotojen kehittämistä pohtineen työryhmän mietinnöstä (2005:15) saatiin yhteensä 61 lausuntoa.

Miltei kaikki lausunnonantajat olivat yhtä mieltä siitä, että tuomarinvastuuta on kehitettävä ja vastuusääntelyn ulottumattomissa oleviin tuomarin toiminnan katvealueisiin pitäisi voida puuttua. Lausunnonantajien selvä enemmistö suhtautui kaikkiin ehdotettuihin säädösmuutoksiin myönteisesti.

Toimeksiantonsa mukaisesti työryhmä oli pohtinut erillisen tuomarien valvontalautakunnan perustamista. Työryhmä päätyi mietinnössään pitämään uutta valvontaelintä tarpeettomana. Lähes 90 prosenttia lausunnonantajista yhtyi työryhmän näkemykseen.

Mietinnön keskeisimpiin muutosehdotuksiin kuuluivat laajennettu mahdollisuus tuomarin viraltapanoon sekä kirjallisen varoituksen antaminen myös tuomarille. Lausujat kokivat suurimmaksi ongelmaksi viraltapanon suhteen sen, että muutos koskisi vain tuomareita eikä lainkaan muita virkamiehiä. Varoituksen osalta eniten epäilystä herätti ehdotus, jonka mukaan oikeus antaa varoitus käräjätuomarille olisi saman tuomioistuimen päällikkötuomarilla. Kritiikistä huolimatta molempia ehdotuksia kannatti, joskin moni varauksella, yli 80 prosenttia vastanneista.

Noin puolet lausunnonantajista otti lisäksi kantaa työryhmän ehdotuksiin tiedon välittymisestä tuomarin toimintaan kohdistuneista toimenpiteistä sekä sopivasta kokoonpanosta tuomarin terveydentilaa selvitettäessä. Vain viidesosa vastanneista vastusti tietojen antamista nimittämismenettelyn yhteydessä. Ehdotusta nykyistä kevyemmästä tuomioistuinkokoonpanosta käsiteltäessä tuomarin terveydentilaan liittyviä asioita vastusti vain yksi lausunnonantaja.

Avainsanat: (asiasanat)
Tuomioistuinlaitos, tuomari, tuomarinvastuu, virkavastuun valvonta

Muut tiedot tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero)
OM 3/30/2004, OM056:00/2004

Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:18		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-405-4
Kokonaissivumäärä 23	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

J U S T I T I E M I N I S T E R I E T

Utgivningsdatum
29.8.2006

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Regeringsrådet Heikki Liljeroos Jur. stud. Marjo Rantala	Typ av publikation Sammandrag av utlåtanden Uppdragsgivare Justitieministeriet Datum då organet tillsattes

Publikation (även den finska titeln)
Utveckling av domaransvaret. Sammandrag av utlåtandena (Tuomarinvastuun kehittäminen. Lausuntoyhteenveto)

Publikationens delar
Inledning
Allmänt om utvecklingen av domaransvaret
Arbetsgruppens centrala förslag
Ställningstaganden till förslagen om ändring av bestämmelserna

Referat

Av arbetsgruppsbetänkandet om utvecklingen av former för genomförandet av domaransvaret (2005:15) gavs sammanlagt 61 utlåtanden.

Nästan alla remissinstanser var eniga om att domaransvaret måste utvecklas och att man måste kunna ingripa i sådana döda vinklar i domarens verksamhet som inte omfattas av ansvarsregleringen. En klar majoritet av remissinstanserna ställde sig positiv till alla föreslagna ändringar av bestämmelserna.

I enlighet med sitt uppdrag hade arbetsgruppen övervägt ett inrättande av en separat domarövervakningsnämnd. I sitt betänkande kom arbetsgruppen till den slutsatsen att ett nytt övervakningsorgan är onödigt. Nästan 90 procent av remissinstanserna förenade sig med arbetsgruppens syn.

Till de mest betydande ändringsförslagen hörde en utvidgad möjlighet till avsättning av domaren samt tilldelande av en skriftlig varning även till domaren. I fråga om avsättning ansågs det största problemet vara att ändringen gäller bara domare och inte andra tjänstemän. Angående varning ansågs det mest tvivelaktigt att rätten att utfärda en varning till tingsdomaren hör till chefsdomaren vid samma domstol. Trots kritiken var det över 80 procent, ändå flera med reservationer, av remissinstanser som stödde de båda förslagen.

Cirka hälften av remissinstanserna yttrade sig också om arbetsgruppens förslag om informationsförmedlingen när det gäller åtgärder som har riktats mot domarens verksamhet, samt om en lämplig sammansättning då domarens hälsotillstånd utreds. Bara en femtedel motsatte sig en överlämning av uppgifter i samband med utnämningsförfarandet. Det var bara en remissinstans som motsatte sig förslaget om en enklare sammansättning i domstolen då det behandlas ärenden som gäller domarens hälsotillstånd.

Nyckelord
Domstolsväsendet, domare, domaransvar, övervakning av tjänsteansvar

Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren)
JM 3/30/2004, JM056:00/2004

Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2006:18		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-405-4
Sidoantal 23	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO **4**

Lausunnonantajat 4

2. YLEISESTI TUOMARINVASTUUN KEHITTÄMISESTÄ **6**

3. TYÖRYHMÄN KESKEISET EHDOTUKSET **8**

3.1 ERILLINEN VALVONTALAUTAKUNTA 8

3.2 VIRALTAPANO – Rikoslain 2 luvun 10 §:n muutos 8

3.3 KIRJALLINEN VAROITUS – Valtion virkamieslain 24 §:n mukainen varoitus myös tuomareita koskevaksi 8

3.4 TIEDON VÄLITTYMINEN TUOMARIN TOIMINTAAN KOHDISTUNEISTA TOIMENPITEISTÄ 9

3.5 TUOMARIN TERVEYDENTILAN SELVITTÄMINEN 9

4. KANNANOTOT SÄÄDÖSTEN MUUTOSEHDOTUKSIIN **10**

4.1 ERILLISEN VALVONTALAUTAKUNNAN PERUSTAMINEN 10

4.1.1 TIIVISTELMÄ 10

4.1.2 LAUSUNNOT 10

4.2 VIRALTAPANO – Rikoslain 2 luvun 10 §:n muutos 13

4.2.1 TIIVISTELMÄ 13

4.2.2 LAUSUNNOT 13

4.3 VAROITUS – Valtion virkamieslain 24 §:n ja 45 §:n 3 momentin muutos 17

4.3.1 TIIVISTELMÄ 17

4.3.2 LAUSUNNOT 18

4.4 TIEDON VÄLITTYMINEN TUOMARIN TOIMINTAAN KOHDISTUNEISTA TOIMENPITEISTÄ 21

4.4.1 TIIVISTELMÄ 21

4.4.2 LAUSUNNOT 21

4.5 TUOMARIN TERVEYDENTILAN SELVITTÄMINEN 23

4.5.1 TIIVISTELMÄ 23
4.5.2 LAUSUNNOT 23

1. JOHDANTO

Oikeusministeriö asetti 21.12.2004 työryhmän selvittämään tuomarinvastuun toteuttamismuotojen kehittämistä. Työryhmän tuli erityisesti pohtia mallia, joka perustuu erilliseen, tuomareita valvovaan lautakuntaan. Työryhmän tuli ottaa kehittämisvaihtoehtoja harkitessaan huomioon tuomareiden kurinpitoa selvittäneen työryhmän 14.3.2000 jättämä mietintö, tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö KM 2003:3 sekä niistä saatu lausuntopalaute. Työryhmän ehdotusten tuli olla sopusoinnussa kansainvälisen kehityksen, perustuslaissa säädetyn yleisten laillisuusvalvojien toimivallan sekä tuomioistuinten riippumattomuuden kanssa. Työryhmä luovutti mietintönsä 9.12.2005.

Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausunnot yhteensä 90 taholta. 61 lausuntoa saapui ja näistä 58 on tulkittu varsinaisiksi, työryhmän ehdotukseen kantaa ottaviksi lausunnoiksi. Lausunnonantajat on lueteltu ohessa.

Käytettävissä ollutta aineistoa on karsittu runsaasti eikä kaikkia lausunnonantajia ole siteerattu. Yhteenvedon pyrkimyksenä on ollut tuoda esille tiivistetysti ja pelkistetysti näkökulmia, jotka erottuvat muista lausunnoista.

Lausunnonantajat

Korkein oikeus
Korkein hallinto-oikeus

Helsingin hovioikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Kouvolan hovioikeus
Rovaniemen hovioikeus
Turun hovioikeus
Vaasan hovioikeus

Helsingin hallinto-oikeus
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Kouvolan hallinto-oikeus
Oulun hallinto-oikeus
Rovaniemen hallinto-oikeus
Turun hallinto-oikeus
Vaasan hallinto-oikeus

Ahvenanmaan käräjäoikeus
Espoon käräjäoikeus
Helsingin käräjäoikeus
Hyvinkään käräjäoikeus
Hämeenlinnan käräjäoikeus
Ikaalisten käräjäoikeus
Joensuun käräjäoikeus

Jämsän käräjäoikeus
Kajaanin käräjäoikeus
Kemi-Tornion käräjäoikeus
Kokkolan käräjäoikeus
Kouvolan käräjäoikeus
Kuopion käräjäoikeus
Kuusamon käräjäoikeus
Lahden käräjäoikeus
Lapin käräjäoikeus
Lappeenrannan käräjäoikeus
Nurmeksen käräjäoikeus
Orimattilan käräjäoikeus
Oulun käräjäoikeus
Paraisten käräjäoikeus
Porin käräjäoikeus
Raaseporin käräjäoikeus
Rauman käräjäoikeus
Riihimäen käräjäoikeus
Rovaniemen käräjäoikeus
Seinäjoen käräjäoikeus
Tampereen käräjäoikeus
Turun käräjäoikeus
Turunseudun käräjäoikeus
Tuusulan käräjäoikeus
Vaasan käräjäoikeus
Vantaan käräjäoikeus

Työtuomioistuin
Vakuutusoikeus

Valtioneuvoston oikeuskansleri
Eduskunnan apulaisoikeusasiamies
Suomen Lakimiesliitto r.y.
Suomen tuomariliitto r.y.
Korkeimpien oikeuksien tuomarien yhdistys r.y.
Käräjäoikeustuomarit r.y.
Suomen Asianajajaliitto
Valtakunnansyyttäjänvirasto
Valtionvarainministeriö
Tuomarinvalintalautakunta

2. YLEISESTI TUOMARINVASTUUN KEHITTÄMISESTÄ

Miltei kaikki lausunnonantajat olivat yhtä mieltä työryhmän kanssa siitä, että tuomarinvastuujärjestelmää on kehitettävä. Selvä enemmistö näki työryhmän tavoin myönteiset toimet ensisijaisina painottaen koulutuksen ja hyvän johtamisen merkitystä.

Yleisesti kannatettiin näkemystä, jonka mukaan kontrolloimatonta julkista valtaa ei pidä olla ja nykyisiin tuomarin toiminnan valvomattomiin katvealueisiin pitää voida puuttua. Ongelmana pidettiin työryhmän esityksen mukaisesti epäselvää käsitystä tuomarin riippumattomuuden rajoista sekä tuomioistuinten puutteellisia keinoja reagoida tuomarin häiriökäyttäytymiseen. Tyyppitapauksena monet pitivät tilannetta, jossa tuomari ei välitä annetuista huomautuksista, mutta ei toisaalta ole syyllistynyt virka- tai muuhun vakavaan rikokseen.

Korkein oikeus

Tuomarit käyttävät virka-asemassaan merkittävää valtaa, joten heiltä voidaan odottaa erityistä nuhteettomuutta. Käyttäytymisongelmiin viranhoidossa tai sen ulkopuolella voidaan useissa tapauksissa vaikuttaa paremmalla johtamisella. Häiriöihin ei ilmeisesti ole aina käytännössä riittävästi puututtu, mikä on saattanut johtua muun muassa tuomarin riippumattomuuden rajojen väärästä hahmottamisesta. Voidaan arvioida, että jo päällikkötuomarin entistä parempi valmius ja kyky puuttua havaittuihin epäkohtiin riittävät useimmiten korjaamaan tilanteen.

Korkein hallinto-oikeus

Tuomarinvastuun toteuttamistapoja voidaan parhaiten kehittää nykyjärjestelmän pohjalta esimerkiksi koulutuksella, tuomioistuimen johtamisjärjestelmiä uudistamalla ja erilaisilla laatuhankkeilla. Tarvittaessa voidaan ryhtyä myös toimenpiteisiin, kuten työryhmä on esittänyt.

Helsingin hovioikeus

Viime aikoina lainkäyttöhenkilökuntaa on vähennetty ruuhkautuneissakin tuomioistuimissa eikä tämä ole omiaan edesauttamaan asioiden käsittelemistä ja ratkaisemista kohtuullisessa ajassa. Kurinpidollisten toimenpiteiden lisäämistä tällaisessa tilanteessa voidaan pitää kyseenalaisena.

Jatkuvammalla tuomareiden perus- ja jatkokoulutuksella olisi mahdollista kiinnittää huomiota muun muassa mietinnössäkin viitattuihin tuomareita koskeviin eettisiin kysymyksiin. Kun koulutus alkaisi jo tuomarinuran alussa ja olisi jatkuvaa, väärät mallit esimerkiksi asianosaisten kohtelussa olisi paremmin vältettävissä ilman että minkäänlaisia kurinpidollisia toimia tarvitsisi edes harkita.

Kouvolan hovioikeus

Päällikkötuomareiden tärkeimpiin tehtäviin kuuluu henkilökunnan motivoiminen ja kannustaminen toimimaan tavoitteiden mukaisesti. Keinoina tulisi ensisijaisesti käyttää positiivisia työnjohdollisia toimenpiteitä, jolloin huomautus ja varoitus olisivat vasta viimesijaisia. Tavoitteiden saavuttamiseksi on esimerkiksi käynnistetty tuomioistuimien laatuhankkeita ja johtamiskoulutus.

Rovaniemen hovioikeus

Ennalta vaikuttavat myönteiset keinot ovat erityisen tärkeitä. Tuomareiden koulutuksen ja tuomioistuinten tekemän laatutyön avulla on mahdollista kehittää tuomareiden osaamista ja ammattitaitoa, ja siten vaikuttaa lainkäytön laatuun ja tuomioistuimia kohtaan tunnettavaan luottamukseen.

Oulun hallinto-oikeus

Työryhmän suuntaviivat tuomarinvastuun kehittämiseksi ovat pääpiirteittäin oikeaan suuntaan vieviä ja perusteltuja. Eräiden tutkimusten mukaan tuomioistuinlaitokseen luottaa vain kaksi kolmasosaa asiakkaista, mutta esimerkiksi poliiseihin jo kolme neljäsosaa. Onkin syytä pohtia, johtuuko luottamusero siitä, että poliiseihin kohdistuu selkeästi ankarampi vastuuvalvonta.

Rovaniemen hallinto-oikeus

Esitetyt muutokset ovat perusteltuja ja ilmeisesti nykytilassa riittäviäkin.

Lapin käräjäoikeus

Yleisesti ottaen työnjohdollisena ongelmana voidaan pitää laamannin ”hampaattomuutta” suhteessa käräjätuomariin, mikäli tämä ei noudata laamannin kehotuksia esimerkiksi asioiden joutuisammasta käsittelystä.

Paraisten käräjäoikeus

Arbetsgruppens förslag skulle leda till att en domares oberoende ställning märkbart försämras. Tingsrätten motsätter sig förslaget och anser att det inte finns skäl att ändra på nuläget.

Suomen tuomariliitto r.y.

Virkanimitysten yhteydessä päällikkötuomarin lausumissa ja hovioikeuksien tarkastustoimissakin voitaisiin ottaa esille rohkeammin tuomarin epäasiallisen käytöksen ongelmat. Olemassa olevien keinojen tehostaminen työryhmän esittämin tavoin edellyttää, että päällikkötuomareilla on riittävät valmiudet toimia objektiivisesti ja moitteettomasti näissä tehtävissä.

Työtuomioistuin

On selvää, että tuomarinvastuun toteuttamismuodot vaativat kehittämistä. Työryhmän ehdotukset toteutuessaankaan eivät tunnu riittävän pitkälle meneviltä.

Vakuutusoikeus

Työryhmän mietinnön mukaisesti tuomarien valvonnan tehostamisessa tulisi ensisijaisesti kehittää jo olemassa olevia ja myönteisiä vaikuttamiskeinoja. Koulutuksen ja laatutyön avulla on mahdollista vahvistaa tuomareiden ammattivalmiuksia ja ammatti-identiteettiä. Tuomareiden huolellinen nimittämismenettely olisi yksi tärkeä etukäteisvalvonnan keino.

Valtakunnansyyttäjänvirasto

Työryhmä on aivan oikein painottanut, ettei tuomarin riippumattomuus ole esteenä tuomioistuimen työskentelyn asianmukaiselle johtamiselle. Tuomioistuimen johtamisen perusteet ja hyvän johtamisen vaatimukset tulisi esittää mahdollisen tuomarinvastuun kehittämistä koskevan lainmuutoshankkeen perusteluissa yhtä selkeästi kuin nyt käsillä olevassa työryhmämietinnössä.

3. TYÖRYHMÄN KESKEISET EHDOTUKSET

3.1 ERILLINEN VALVONTALAUTAKUNTA

Toisin kuin aikaisempi tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea, työryhmä ei päätynyt ehdottamaan erillisen tuomareiden valvontalautakunnan perustamista. Mietinnön mukaan ehdotettujen muutosten, laajemman viraltapano- sekä varoituksenantomahdollisuuden myötä, lautakunta olisi tarpeeton. Muina lautakunnan perustamista vastaan puhuvina perusteina työryhmä piti lautakunnan osittain päällekkäistä toimivaltaa ylimpien laillisuusvalvojien valvontavallan kanssa ja tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden vaarantumista.

Työryhmän näkemyksen mukaan valvontalautakunnan toimivalta olisi osittain päällekkäinen eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston kanslerin kanssa. Toimivaltaisuuksien päällekkäisyyksien estäminen vaatisi perustuslain tasoisia muutoksia. Työryhmä ei kuitenkaan toimeksiantonsa mukaan esittänyt tällaisia muutoksia. Myös lautakunnan kokoonpano nähtiin haasteellisena kysymyksenä. Toisaalta uskottavuuden vuoksi lautakunnassa tulisi olla tuomarikunnan ulkopuolisia jäseniä, toisaalta riippumattoman aseman säilyttämiseksi ainakin jäsenten enemmistön tulisi olla tuomareita.

3.2 VIRALTAPANO – Rikoslain 2 luvun 10 §:n muutos

Työryhmä esittää rikoslain 2 luvun 10 §:n 2 momentin muuhun kuin virkarikokseen perustuvan viraltapanosäännöksen muuttamista tuomarin osalta. Uuden säännöksen mukaan tuomari voitaisiin määrätä viralta pantavaksi myös silloin, kun hänet tuomitaan sakkoon tahallisesta rikoksesta, jos rikoksen laatu, toistuvuus tai muu vastaava rikokseen liittyvä seikka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan tuomarina.

Ehdotusta työryhmä perustelee sillä, ettei tahallisiin rikoksiin syyllistyvä tuomari herätä luottamusta ja kohtuuttomia tilanteita pitää pystyä ehkäisemään. Lainsäädännössä täytyisi siis olla mahdollisuus viraltapanoon niissäkin tilanteissa, joissa tuomari tuomitaan vain sakkorangaistukseen. Muutoksen vuoksi rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltävät rikokset tulisi aina käsitellä tuomioistuimessa, mikäli syytettynä olisi tuomari ja rikokset voisivat osoittaa tekijän ilmeisen sopimattomaksi toimimaan tuomarina.

Valtakunnansyyttäjän tulisi varmistaa säännöksen yhdenmukainen noudattaminen antamalla alaisilleen syyttäjille asiasta tarvittava ohjeistus.

3.3 KIRJALLINEN VAROITUS – Valtion virkamieslain 24 §:n mukainen varoitus myös tuomareita koskevaksi

Työryhmä esittää, että valtion virkamieslain mukainen virkamiehelle annettava varoitus voitaisiin antaa myös tuomarille. Työryhmän mielestä varoitusta on pidettävä lähinnä työnjohdollisena seuraamuksena, joten luonteensa puolesta se kuuluu johtamistehtävässä ohjauksen, seurannan ja valvonnan puolelle.

Toimivalta käräjäoikeuksien osalta varoituksen antamiseen olisi päällikkötuomarilla, jolle varoituksen antaisi puolestaan hovioikeuden presidentti. On mahdollista, että päällikkötuomari kokee varoituksen annon inhimillisistä syistä vaikeaksi menettelymuodoksi. Toisaalta sama ongelma koskee kaikkia työyksiköitä eikä erityisesti tuomioistuimia. Työryhmän mielestä sillä, että päällikkötuomari voi antaa varoituksen, olisi sellaisenaan tuomareiden epäasiallista käyttäytymistä ennaltaehkäisevä vaikutus.

Varoitus tulisi antaa tiedoksi ylemmälle tuomioistuimelle. Varoituksen saanut tuomari puolestaan voisi saattaa päätöksen tutkittavaksi ylempään tuomioistuimeen. Vaikka varoitus koskisi hallintotointa, valituksen tulisi kulkea yleisissä tuomioistuimissa hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen, koska se soveltuu parhaiten tuomioistuinjärjestykseen.

3.4 TIEDON VÄLITTYMINEN TUOMARIN TOIMINTAAN KOHDISTUNEISTA TOIMENPITEISTÄ

Ylimpien laillisuusvalvojien tuomareista lausumat käsitykset eivät nykyisin suoraan välity tuomarinvalintalautakunnan tietoon. Sama koskee tuomareiden saamia sakkorangaistuksia, päällikkötuomareiden antamia huomautuksia sekä muita työnjohdollisia ohjaustoimia.

Työryhmä katsoo, että tiedonkulun parantaminen on osittain ratkaistavissa siten, että tuomarinvalintalautakunta pyytää ylimpiä laillisuusvalvojia tiedottamaan tuomareita koskevista ratkaisuistaan myös lautakunnalle. Tuomarinvalintalautakunta voisi lisäksi ohjeistaa päällikkötuomareita kiinnittämään enemmän huomiota tuomareiden nimittämismenettelyä varten antamissaan lausunnoissa ylimpien laillisuusvalvojien toimenpiteisiin.

Erillistä tuomareiden sakko- ja huomautusrekisterin perustamista työryhmä pitää ylimitoitettuna keinona.

3.5 TUOMARIN TERVEYDENTILAN SELVITTÄMINEN

Valtion virkamieslain 46 §:n 2 momentin mukaan tuomari on velvollinen eroamaan valtion palveluksesta, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä. Jollei tuomari tällöin eroa, on sen tuomioistuimen, jossa häntä on syytettävä virkarikoksesta, annettava hänelle hakemuksetta ero. Ennen eron antamista tuomarille on varattava tilaisuus antaa lausunto.

Näin ollen asian käsittelee ensi vaiheessa pääasiassa hovioikeus, joka toimii ensimmäisenä oikeusasteena alaistensa käräjäoikeuksien tuomareiden virkarikosasioissa. Hovioikeus ratkaisee nykyisin myös hallinto-oikeuden, vakuutusoikeuden ja markkinaoikeuden tuomarin terveydentilaa koskevan asian. Koska terveydentilan selvittäminen on hallintoasia, se on käsiteltävä hovioikeudessa hovioikeusasetuksen 9 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti täysistunnossa.

Työryhmä pitää täysistuntoa liian laajana ja raskaana kokoonpanona käsittelemään asiaa. Kun lisäksi menettelyn kohteena olevan tuomarin oikeusturvaodotusten vuoksi asia olisi syytä käsitellä jo ensi vaiheessa lainkäyttöasiana, työryhmä ehdottaa hovioikeuden kokoonpanoksi lainkäyttöasioiden kokoonpanoa. Tällöin päätösvaltainen kokoonpano olisi kolmen tuomarin kokoonpano ja presidentin tietyin edellytyksin niin määrätessä vahvennettu kokoonpano. Puheenjohtajana toimisi hovioikeuden presidentti ja esittelijänä hovioikeuden kansliapäällikkö. Asian käsittelyyn tulisi kuitenkin soveltaa hallintolainkäyttölakia ilman eri säännöstä, sillä kyseessä on kuitenkin oikeushallintoasia.

Vakiintuneen käsityksen mukaan perustuslain valvontavelvollisuutta koskevan 99 §:n 2 momentin nojalla kukin ylin tuomioistuin valvoo lainkäyttöä alallaan. Työryhmä pitääkin johdonmukaisena, että eron hallinto-oikeuden, vakuutusoikeuden ja markkinaoikeuden tuomarille myöntäisi korkein hallinto-oikeus.

4. KANNANOTOT SÄÄDÖSTEN MUUTOSEHDOTUKSIIN

Kannanotot on jaoteltu viiden keskeisimmän työryhmän muutosehdotuksen mukaisesti kysymyksiin erillisestä valvontalautakunnasta ja sen tarpeellisuudesta, tuomarin laajennetusta viraltapanomahdollisuudesta, varoituksesta, tietojen antamisesta nimittämismenettelyssä sekä tuomarin terveydentilaa koskevan käsittelyn kokoonpanosta.

Esitetyt kannanotot eivät edusta määrällisesti oikeassa suhteessa kutakin ehdotusta koskevia puoltavia ja vastustavia lausuntoja. Jokaisessa yksittäistä ehdotusta koskevassa jaksossa on aluksi lyhyt tiivistelmä lausunnonantajien suhtautumisesta kyseiseen ehdotukseen. Mikäli ehdotuksen suhteen jokin tietty seikka on koettu erityisen ongelmalliseksi, se on mainittu erikseen. Lausunnot on luokiteltu lausunnonantajan suhtautumisen mukaan ehdotusta kannattaviin, ehdotusta varauksella kannattaviin ja ehdotusta vastustaviin. Varauksella kannattaviksi on tulkittu lausunnot, joissa muutos on nähty periaatteessa hyväksyttävänä, mutta lausuja on halunnut tuoda esille asiaan liittyviä ongelmakohtia.

4.1 ERILLISEN VALVONTALAUTAKUNNAN PERUSTAMINEN

4.1.1 TIIVISTELMÄ

Selvä enemmistö yhtyi työryhmän näkemykseen, jonka mukaan erilliselle tuomarien valvontalautakunnalle ei ole tarvetta. Lautakunnan ongelmina nähtiin sen päällekkäinen toimivalta ylimpien laillisuusvalvojien kanssa sekä lautakunnan uskottavuus, jos sen enemmistö koostuisi tuomareista. Toisaalta pelättiin, että jos lautakunnassa olisi paljon tuomarikunnan ulkopuolisia jäseniä, saattaisi tuomioistuimen riippumattomuus vaarantua. Myös kustannuskysymystä pidettiin merkittävä, eikä jo niukkoja resursseja haluttu vähentää varsinaisen tuomioistuintoiminnan kehittämiseltä.

Osa lautakunnan vastustajista vetosi siihen, että tuomarin tuomitsemistoiminnan kanssa samanaikaisesti tapahtuva valvonta vaarantaa tuomarin riippumattoman aseman ja häiritsee päätöksentekoa. He pitivät jälkikäteistä, ylimpien laillisuusvalvojien harjoittamaa valvontaa tarkoituksenmukaisempana. Toisaalta jotkut lautakunnan perustamisen puolella olevista piti positiivisena seikkana nimenomaan valvontalautakunnan mahdollisuutta käsitellä kanteluita jo siinä vaiheessa, kun oikeudenkäynti on vielä vireillä.

Muutama lausunnonantajista huomautti, ettei työryhmä tuonut mietinnössään esille tarpeeksi kattavasti erillisen valvontaelimen hyviä puolia.

4.1.2 LAUSUNNOT

Lautakuntaa vastustavat

Korkein oikeus

> Aikaisemman lausunnon mukaisesti erillisen tuomareihin kohdistuvan kurinpitojärjestelmän tai eettisen lautakunnan perustamiseen ei ole syytä. Asiassa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, jotka antaisivat nykytilanteessa aiheen muuttaa aiempaa käsitystä.

Korkein hallinto-oikeus

Selvitettävänä ollut kurinpitomalli ei soveltuisi hyvin suomalaiseen oikeusperinteeseen, jossa tuomarin riippumatonta asemaa on pidetty tärkeänä oikeusturvan takeena.

Helsingin hovioikeus

Ammattieettisenkään lautakunnan perustaminen ei ole tarpeen, sillä eettisiin kysymyksiin voitaisiin kiinnittää nykyistä paremmin huomiota tuomareiden koulutusta lisäämällä.

Itä-Suomen hovioikeus (ään.)

Tuomareiden toiminnassa ja käyttäytymisessä ei ole osoitettu sellaisia epäkohtia, jotka vaatisivat uuden valvontajärjestelmän ja toimielimen luomista. Koulutusta, tiedottamista, ammattitaitoista johtamista ja erilaisia laatuhankkeita kehittämällä hyvät tuomaritavat voidaan saattaa jokaisen tuomarin tietoisuuteen ja käytäntöön eettistä lautakuntaa tehokkaammin ja pienemmin kustannuksin.

Kouvolan hovioikeus

Valvontalautakunnan perustaminen tuskin parantaisi tuomareiden moitittavan yksityiselämän valvontaa. Nykyisten ja työryhmän ehdottamien valvontajärjestelmien ulkopuolella jää vain kapea katvealue. Tähän alueeseen kuuluvat lähinnä tuomarin sopimaton käyttäytyminen virantoimituksen ulkopuolella. Valvonnan ulottaminen yksityiselämän sanktioimattomiin asioihin on ongelmallista laillisuusperiaatteen ja yksityiselämän suojan kannalta.

Helsingin hallinto-oikeus

Mitään uusia lautakuntia ei ole syytä perustaa. Nykyisten valvonta- ja seuraamusjärjestelmien käyttäminen ja kehittäminen riittää. Etenkin kun otetaan huomioon oikeusministeriön hallinnonalalle kaavaillut merkittävät henkilöstöleikkaukset, uuden kustannuksia aiheuttavan organisaation perustaminen ei ole mielekästä.

Kuopion hallinto-oikeus

Vastustaa tuomareiden valvontalautakunnan perustamista.

Hämeenlinnan käräjäoikeus

Tuomarien korkeatasoinen jatkokoulutus turvaisi hyvin heidän ammattietiikkansa. Erityinen eettinen lautakunta – edes järjestöjen perustamana – ei ole tarpeen. Sillä voisi olla jopa kielteisiä vaikutuksia siihen, miltä tuomarin riippumattomuus näyttää.

Lahden käräjäoikeus

Ylimmät laillisuusvalvojat voivat jo nyt puuttua poikkeustapauksissa tuomarin viranhoidon kannalta moitittavaan yksityiselämän käytökseen. Kyseisenlaiset asiat voidaan lisäksi ottaa esille päällikkötuomarin toimesta työnjohdollisissa keskusteluissa ja tarvittaessa myös nimitystilanteessa annettavissa arvioissa viranhakijan soveltuvuudesta tuomariksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies

Kysymys ei ole siitä, etteivätkö tuomioistuinten valvontaan liittyvät tehtävät sinänsä voisi kuulua jollekin erilliselle elimelle. Työryhmä ei vain esittänyt sellaisia perusteita, joiden nojalla erillinen valvontalautakunnan perustaminen olisi Suomessa tarpeellista.

Lautakuntaa kannattavat

Itä-Suomen hovioikeus, äänestyksessä eri mieltä olleet hovioikeudenneuvos ja presidentti

Ehdotetut nykyjärjestelmän kehittämiseen liittyvät keinot eivät poista valvontalautakunnan tarvetta. Lautakuntaa tarvitaan esimerkiksi antamaan asiantuntevia kannanottoja tuomarin riippumattomuuden rajoista. Lautakunnan perustaminen vahvistaisi oikeusvaltion rakenteita korostamalla tuomioistuinten erityistä hallinnosta riippumatonta asemaa yhteiskunnassa. Valvontalautakunnan perustaminen antaisi mahdollisuuden pohtia, voitaisiinko ylimpien laillisuusvalvojien tuomareihin kohdistuvasta valvonnasta luopua, mikä vastaisi kansainvälisiä malleja.

Rovaniemen hovioikeus

Myönteisten keinojen lisäksi tarvitaan myös vastuujärjestelmä, eivätkä nykyiset ole tarpeeksi kattavia ja tehokkaita. Tämän vuoksi tulisi perustaa tuomareiden valvontalautakunta, joka voisi arvostella tuomarin toimintaa ja antaa hänelle varoitus sekä saattaa vireille rikostutkinta tuomaria vastaan. Lautakunnan toimintaa tulisi kehittää tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean esittämällä tavalla.

Kuusamon käräjäoikeus

Työryhmä ei ole pohtinut tai selvittänyt riittävän perusteellisesti valvontalautakunnan tarvetta ja sen toiminnan positiivisia vaikutuksia tuomioistuimien kehittämisessä. Lähinnä työryhmän mietintöön on koottu ne seikat, jotka eivät puolla perustamista. Kysymys tulisi ottaa uudelleen valmisteltavaksi.

Lappeenrannan käräjäoikeus

Käräjäoikeus yhtyy työryhmään kuuluneen asianajaja Marja-Liisa Starckjohannin eriävässä mielipiteessä esittämiin perusteluihin, jotka vahvasti puoltavat valvontaelimen perustamista.

Raaseporin käräjäoikeus

Erityisen valvontalautakunnan, jollaista työryhmän mietintöön eriävän mielipiteensä antanut jäsen on kannattanut, asettamista tulisi vielä harkita. Muun muassa ehdotetun kirjallisen varoituksen antaminen voisi kuulua lautakunnan ratkaisuvaltaan.

Työtuomioistuin

Mietinnöstä jää kaipaamaan toimeksiannon edellyttämiä pohdintoja siitä, mitä mahdollisia etuja lautakunnan perustamisessa voisi olla. Työryhmän kielteisinä esittämiä lautakunnasta aiheutuvia kustannuksia ja lainsäädännön muutostarpeita ei voi pitää ehdottoman vakuuttavina perusteina.

Suomen Asianajajaliitto

Työryhmäkin on todennut, että ehdotetuista muutoksista huolimatta tuomarinvastuun toteutumisen kohdalle jää katvealue. Sitä ei voida pitää tuomarin työn luonne ja yhteiskunnallinen vastuullisuus huomioon ottaen hyväksyttävänä.

4.2 VIRALTAPANO – Rikoslain 2 luvun 10 §:n muutos

4.2.1 TIIVISTELMÄ

Valtaosa lausunnonantajista suhtautuu muutokseen myönteisesti. Kolmannes kuitenkin piti ongelmallisena sitä, että viraltapano tahallisesta rikoksesta sakkorangaistukseen tuomitsemisen yhteydessä koskisi vain tuomareita eikä kaikkia virkamiehiä. Toisena ongelmakysymyksenä pidettiin sitä, missä tuomioistuimessa ja kokoonpanossa viraltapanoa koskeva asia tulisi käsitellä. Moni torjui ajatuksen siitä, että päätöksen viraltapanosta tekisi saman tuomioistuimen käräjätuomari, jossa syytetty tuomari työskentelee. Kokoonpanoksi ehdotettiin muun muassa kolmen tuomarin kokoonpanoa, jotta vältettäisiin äänestystilanteet, joissa lautamiehet voisivat tosiasiallisesti päättää tuomarin erottamisesta.

Joidenkin mielestä säännöksen sanamuoto on liian väljä ja tulkinnanvarainen jättäen ratkaisijalle turhan paljon harkintavaltaa sen suhteen, milloin tuomari olisi ilmeisen sopimaton toimimaan virassaan. Moni kaipasi täsmennystä lakitekstiin ja perusteluihin esimerkkejä tyyppitapauksista, joihin säännöstä olisi tarkoitus soveltaa. Ehdotuksen hylkäävällä kannalla olevat vetosivat usein tuomarin perustuslaissa turvattuun erityiseen virassapysymisoikeuteen.

4.2.2 LAUSUNNOT

Ehdotusta varauksetta kannattavat

Kouvolan hovioikeus

Työryhmän esitys on perusteltu.

Rovaniemen hovioikeus

Viraltapanoon ehdotettu muutos on välttämätön ja kannatettava.

Turun hovioikeus

Työryhmän ehdotus on kannatettava. Tuomarin on käyttäydyttävä myös virantoimituksensa ulkopuolella virkansa edellyttämällä tavalla. Kansalaisten tuomioistuinlaitosta kohtaan tunteman luottamuksen ylläpitäminen edellyttää tuomarilta moitteetonta käytöstä.

Helsingin hallinto-oikeus

Koska harkinta siitä, osoittaako teko tuomarin ilmeisen sopimattomaksi hoitamaan tehtäväänsä, tapahtuu tuomioistuimessa, se täyttää oikeusturvan ja perustuslain 103 §:n asettamat vaatimukset. Tuomareiden kohdalla viraltapanon säännös voi olla erilainen kuin muiden virkamiesten kohdalla.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Esitetyn kaltaisia tilanteita, joissa nykymuotoiset viraltapanosäännökset ja seuraamusjärjestelmät eivät riitä äärimmäisen harvoin käytännössä. Tällaisia tuomarille ammattieettiseltä kannalta hyvin kielteisiä yksityiselämässä tapahtuneita rikoksia voisivat kaiketi olla lähinnä alkoholin käyttöön liittyvät rikokset. Ottaen huomioon tuomioistuinlaitoksen uskottavuuden säilyttämisen tärkeyden kaikissa olosuhteissa työryhmän ehdotus on kuitenkin toteuttamiskelpoinen.

Vaasan hallinto-oikeus

On tärkeää varautua lainsäädännössä myös tilanteisiin, joissa tuomari tuomitaan sakkorangaistukseen sellaisesta rikoksesta, joka osoittaa hänet sopimattomaksi

olemaan tuomarina. Hierarkiasuhteiden muodostumista ongelmaksi ei voitane pitää todennäköisenä.

Porin käräjäoikeus

Ehdotus uudeksi rikoslain 2 luvun 10 §:n 3 momentiksi on perusteltu. Uuden momentin edellytykset viraltapanolle on muotoiltu sen verran joustavasti, että tuomareiden oikeusturva voidaan toteuttaa oikeudenmukaisella tavalla.

Vakuutusoikeus

Työryhmän mietintö on tältä osin perusteltu. On tärkeää, että valtakunnansyyttäjä valvoisi ja ohjeistaisi säännöksen yhdenmukaista noudattamista työryhmän ehdottamin tavoin.

Suomen tuomariliitto r.y.

Työryhmän esitys on sinänsä kannatettava. Jos säädöstä muutetaan esityksen mukaisesti, on varmistuttava, että sellaiset muuten rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltävänä olevat rikokset, jotka voivat osoittaa tuomarin ilmeistä sopimattomuutta, käsitellään aina tuomioistuimessa. Näin varmistetaan samassa tilanteessa olevien tuomareiden yhdenmukainen kohtelu.

Ehdotusta varauksella kannattavat

Korkein oikeus

Rikosoikeudellisen sääntelyn tulisi koskea samoilla tavoin kaikkia virkamiehiä.

Korkein hallinto-oikeus

Muutosehdotus vain tuomarikuntaa koskevana ei kuvaa hyvin tuomareiden riippumatonta asemaa, vaan ehdotuksesta voi saada jopa päinvastaisen käsityksen.

Helsingin hovioikeus

Vaikka muiden virkamiesten osalta erottamiseen voidaan päätyä sakkorangaistustapauksissa jo voimassa olevien valtion virkamieslain säännösten perusteella, vain tuomarin mainitseminen ehdotetussa lainkohdassa ei ole perusteltua. Muutoksen tulisi koskea kaikkia virkamiehiä.

Hyvinkään käräjäoikeus

Miksi viraltapanon mahdollisuus tulisi rajoittaa pelkästään tuomareihin? Eikö sama mahdollisuus tulisi koskea myös muita virkamiehiä, vaikka heidät voidaan erottaa myös hallinnollisessa järjestyksessä?

Viraltapanon tulisi muutoksen jälkeenkin olla poikkeuksellista. Tämä olisi tuotava myös lainvalmistelussa selkeästi esille.

Seinäjoen käräjäoikeus

Tulisi harkita, olisiko tuomioistuin velvoitettava antamaan nimenomainen lausunto tuomarin sopivuudesta jatkaa virassaan. Vaihtoehtoisesti voitaisiin pohtia, olisiko tuomarina toimimisen sopivuudesta pyydettävä esimerkiksi tuomarinvalintalautakunnan lausunto ennen asian ratkaisua.

Ikaalisten käräjäoikeus

Järjestelmä, jossa vain tuomari voitaisiin tuomita sakolla rangaistavan teon perusteella viralta pantavaksi, on ongelmallinen. Jos ehdotettuun sääntelyyn mennään, tulisi sen koskea samalla tavalla kaikkia virkamiehiä.

Kokkolan käräjäoikeus

Ei ole kannatettavaa, että säännös asettaisi tuomarit eri asemaan kuin muut virkamiehet. Mikäli tällaiseen säätämiseen kuitenkin päädytään, säännös tulisi muotoilla niin, että se tulisi kyseeseen vain erityistilanteissa.

Orimattilan käräjäoikeus

Muutos on suuri vallitsevaan oikeustilaan verrattuna. Viraltapanon edellytysten tulisi sakkorangaistuksen yhteydessä olla suppeammat siten, että yksi sakkorangaistukseen johtava rikos ei olisi riittävä peruste. Huomiota tulisi kiinnittää etenkin rikosten toistuvuuteen.

Riihimäen käräjäoikeus

On periaatteelliselta kannalta ongelmallista, että viraltapanomahdollisuuden laajentaminen koskisi vain yhtä virkamiesryhmää, tuomareita. Rikosoikeudellisen sääntelyn tulisi koskea samalla tavoin kaikkia virkamiehiä. Sopimattomuuden arviointi voitaisiin kuitenkin suorittaa tuomarin kohdalla olennaisesti tiukemmin kriteerein kuin useimpien muiden virkamiesten kohdalla.

Tampereen käräjäoikeus

Tulisi kiinnittää huomiota esteellisyyskysymykseen tuomarin ollessa asianosaisena tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa. Oikeuslaitoksen uskottavuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että tuomaria koskeva asia käsitellään eri käräjäoikeudessa kuin jossa hän itse toimii tuomarina. Käytännössä asia tulisi siirtää toiselle tuomioistuimella.

Turun käräjäoikeus

Oikeudenkäymiskaaren käräjäoikeuden kokoonpanoa koskevasta 2 luvun 10 §:stä seuraa, että tuomarin erottamista koskevan kysymyksen ratkaisemiseen osallistuvat aina myös lautamiehet. Äänestyssäännöt ovat nykyisellään sellaiset, että lautamiehet voivat käräjäoikeuksissa muodostaa enemmistön. Voidaan perustellusti kysyä, voiko järjestelmä olla sellainen, että maallikot tosiasiallisesti ratkaisevat tuomarin erottamisen. Käräjäoikeus ehdottaakin pohdittavaksi, voisiko rikoksen johdosta tuomittavan tuomarin viraltapanoasian käsitellä vain kolmen lainoppineen kokoonpanossa.

Vaasan käräjäoikeus

Johdonmukaisuuden nimissä ehdotetun säännöksen tulisi koskea kaikkia virkamiehiä eikä pelkästään tuomareita.

Käräjäoikeustuomarit ry.

Tuomarin virka eroaa siinä määrin muista virkamiesviroista, että tuomarille on perusteltua asettaa muista virkamiehistä poikkeavia menettelyjä. Ehdotuksen mukaisen viraltapanon tulee kuitenkin olla poikkeuksellista ja perustua erityisiin syihin. Vielä tulisi pohtia, tulisiko viraltapano sakkorangaistuksen yhteydessä rajoittaa vain rikoslakirikoksiin.

Suomen Lakimiesliitto r.y.

Viraltapano-oikeuden laajentaminen ehdotetuin tavoin on sinänsä perusteltua. Olisi kuitenkin pohdittava, onko perusteita yksinomaan tuomareita koskevan järjestelmän luomiselle, vai tulisiko harkita sääntelyn ulottamista kaikkiin virkamiehiin. Tällöin säännöstä tulisi luonnollisesti soveltaa suhteessa virkamiehen asemaan ja virkatehtäviin.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies

Tuomarien riippumattomuus yleisistä syyttäjistä on pyritty takaamaan sillä, että syyteharkintavalta tuomarien virkarikosten osalta on vain valtioneuvoston oikeuskanslerilla ja eduskunnan oikeusasiamiehellä. Tähän nähden on ongelmallista, että yleinen syyttäjä arvioi muun kuin virkarikoksen osalta sitä, osoittaako syytteessä tarkoitettu rikos tuomarin ilmeisen sopimattomaksi olemaan tuomarina. Vankeudella rangaistavien rikosten osalta syyttäjät tekevät jo tällaista harkintaa. Olisi johdonmukaista, että viraltapanovaatimuksesta päättäisi oikeuskansleri tai eduskunnan oikeusasiamies. Vaikka kysymys lienee vaikea ratkaista käytännössä, voisi sitä pohtia asian jatkovalmisteluissa.

Valtioneuvoston oikeuskansleri

Tuomareita koskevat, kysymyksessä olevan kaltaiset rikosasiat eivät välttämättä tulisi syyttäjien toimesta rangaistusmääräysmenettelyn sijaan kattavasti tuomioistuimien käsiteltäviksi. On mahdollista, että asian ohjautumiseen tuomioistuinkäsittelyyn vaikuttaa muun muassa se, tekeekö tuomari rikoksensa paikkakunnalla, jossa syyttäjät tuntevat hänet nimeltä ja ilmoittaako tuomari virkanimikkeensä vai itselleen edullisemmin esimerkiksi varatuomarin arvonimensä.

Valtakunnansyyttäjänvirasto

Olisi johdonmukaisempaa, että säädettävässä rikoslain 2 luvun 10 §:n 3 momentissa käytettäisiin samaa yksinkertaista ja selkeää sanamuotoa kuin voimassa olevassa 2 momentissa: ”... jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi”.

Ehdotusta vastustavat

Itä-Suomen hovioikeus

Viraltapanoperusteiden laajentaminen ei ole tarkoituksenmukaista. On selvää, että tuomarin syyllistyminen vain sakolla rangaistavaan rikokseen voi yksittäistapauksissa vaikuttaa häntä kohtaan tunnettavaan luottamukseen. Kuitenkaan ei voida arvioida esiintyneen tai tulevan esiintymään siinä määrin ongelmatilanteita, että olisi perusteita laajentaa näin voimakkaalla tavalla viraltapanomahdollisuutta ja rajoittaa tuomarien virassapysymisoikeutta.

Vaasan hovioikeus

Tuomarin erityinen virassapysymisoikeus on nähty yhtenä keskeisenä takeena tuomarin riippumattomuudelle. Tämän takia kyseiseen oikeuteen puuttumiselle tulisi olla painavat perusteet ja viraltapanoperusteet säätää täsmällisesti. Hovioikeuden käsityksen mukaan tuomioistuimet katsoisivat varsin harvoin sakkorangaistustapauksissa tekijän sopimattomaksi toimimaan tuomarina. Sellaisten tilanteiden varalta ei tulisi säätää lakia, joka heikentäisi voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvää tuomarin riippumattomuuden taetta.

Lisäksi järjestelmä, joka koskisi vain tuomareita, ei ole johdonmukainen. Ottaen vielä huomioon tuomarin perustuslaissa säädetyn erityisen virassapysymisoikeuden erolle ei ole hyväksyttäviä perusteita.

Kouvolan hallinto-oikeus

Ehdotettu säännös on tulkinnanvarainen ja vastoin perusperiaatetta, että tuomarilla tulee olla korotettu virassapysymisoikeus. Ehdotus antaa mahdollisuuden viraltapanoon varsin vapaan harkinnan ja hyvinkin lievien rikkomusten perusteella. Nykyinen tilanne on oikeusvarmuuden kannalta täysin selkeä. On pienempi ongelma, että osa tuomarien paheksuttavasta käyttäytymisestä ei voi johtaa erottamiseen, kuin se, että erottamisperusteena voisi olla lievä teko, jota asiaa käsittelevä tuomioistuin sattuu pitämään sopimattomuutta osoittavana.

Nurmeksen käräjäoikeus

Tuomarin riippumattomuus ja kansalaisten luottamus edellyttävät, ettei tuomarilla tai kansalaisilla ole epäilystäkään siitä, että tuomarin asema voisi vaarantua hänen ratkaisujensa takia vaikkakin muodollisesti jollakin muulla perusteella. Monet sakon uhkaiset kriminalisoinnit ovat rangaistavia sekä tuottamuksellisina että tahallisina; usein tahallisuuden käsillä olo on pelkän päättelyn varassa. Näin ollen ehdotettu viraltapanokynnys on matala ja tulkinnanvarainen. Se vaarantaa luottamuksen tuomarin todelliseen riippumattomuuteen.

Rauman käräjäoikeus

Luottamus lainkäyttöön ja tuomitsemistoimintaan säilyy nykyisinkin säännöksin. Viraltapanon kynnyksen laskeminen sen asteiseen tahalliseen rikokseen, josta tuomitaan sakkorangaistus säännöksen ehdotetut soveltamisen lisäedellytykset huomioiden, ei ole perusteltua.

Tuusulan käräjäoikeus

Nykyinen järjestelmä, jossa tuomari voidaan tuomita viraltapantavaksi vain vankeusrangaistuksen ohessa, on riittävä. Joka tapauksessa uusi säännös tulisi kirjoittaa sellaiseksi, ettei se johda tulkintaongelmiin ja sitä kautta epäyhtenäiseen käytäntöön. Näin ollen ehdotetun säännöksen viraltapanon edellytykset pitäisi rajata täsmällisemmin lakitekstissä ja säännöksen soveltamisala kuvata tarkemmin perusteluissa.

4.3 VAROITUS – Valtion virkamieslain 24 §:n ja 45 §:n 3 momentin muutos

4.3.1 TIIVISTELMÄ

Lähes kaikki lausunnonantajat ottivat kantaa valtion virkamieslain 24 §:n mukaisen varoituksen soveltamisalan laajennukseen. Puolet hyväksyisi muutosehdotuksen sellaisenaan. Kolmasosa kannatti ehdotusta varauksella. Suurimpana ongelmana pidettiin sitä, kuka varoituksen antaisi. Moni epäili, että jos toimivalta varoituksen antamiseen olisi ehdotuksen mukaisesti saman käräjäoikeuden päällikkötuomarilla, ei säännös toteutuisi halutulla tavalla. Pienimmissä käräjäoikeuksissa, joissa työskentelee vain muutama tuomari, kynnys antaa varoitus saattaisi olla liian korkea. Toisaalta esitettiin, että tulehtuneet henkilösuhteet voisivat vaikuttaa tosiasiallisesti varoitusten antoon. Epäilevällä kannalla olevista suurin osa oli käräjäoikeuksia. Moni piti parempana, että toimivalta varoituksenantoon olisi käräjäoikeuksien osalta ylemmällä tuomioistuimella.

Ehdotusta vastusti kuudennes vastanneista, mukaan lukien Korkein hallinto-oikeus, Helsingin ja Itä-Suomen hovioikeudet, Suomen Asianajajaliitto sekä Suomen tuomariliitto. Muutama vastustajista viittasi kielteisissä kannanotoissaan Korkeimman oikeuden vähemmistöön kuuluvien, eriävän mielipiteen jättäneiden jäsenten näkökantaan, jonka mukaan päällikkötuomarin oikeus antaa varoitus oman tuomioistuimen tuomarille on ongelmallinen. Vaarana pidettiin varoitusoikeuden väärinkäyttöä tilanteissa, joissa tuomareiden henkilöstösuhteet ovat tulehtuneet.

4.3.2 LAUSUNNOT

Ehdotusta kannattavat varauksetta

Korkein oikeus (ään.)

Myös tuomariin kohdistettuna kirjallisessa varoituksessa olisi kyse kurinpitotoimen luonteisesta varsin ankarasta työnjohdollisesta toimenpiteestä. Mahdollisuus kirjallisen varoituksen antamiseen tuomarille voisi luontevasti täydentää käytössä olevaa asteittain tiukentuvaa keinovalikoimaa. Kynnys antaa varoitus olisi ilmeisen korkea ja varoituksen saanut tulisi suhtautumaan siihen erittäin vakavasti. Varoitusmahdollisuudella olisi myös ongelmia ennaltaehkäisevä vaikutus.

Kouvolan hovioikeus

Muutosehdotus on perusteltu. Kirjallisen varoituksen antaminen olisi keino päällikkötuomarille puuttua tuomarin epäasialliseen käyttäytymiseen virkatehtävissään, kun tämä ei ole ottanut ojentuakseen keskustelusta tai päällikön suullisista huomautuksista. Esimiesten johtamiskoulutuksessa on panostettava yhtenäisen käytännön luomiseen sekä kiinnitettävä huomiota varoituksen antamiseen liittyviin ongelmiin tuomarin riippumattomuuden ja yhtenäisen kohtelun turvaamiseksi. Varoitus voidaan antaa tiedoksi ylemmälle tuomioistuimella ja tuomarinvalintalautakunnalle.

Rovaniemen hovioikeus

Kirjallisen varoituksen antamisen tulisi koskea myös tuomaria. Varoitus olisi tuomarin oikeusturvan kannalta parempi vaihtoehto kuin epämuodollinen esimiehen antama huomautus.

Turun hovioikeus

Työryhmän ehdotus on kannatettava. Käytännössä on ollut tilanteita, joissa se, ettei tuomarille ole voitu antaa varoitusta, on koettu selväksi puutteeksi tuomarin kohdistuvissa kurinpitotoimissa.

Espoon käräjäoikeus

Varoitukseen antamiseen saattaa liittyä inhimillisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, annetaanko varoitus vai jätetäänkö se antamatta, oli siihen aihetta tai ei. Kuitenkin kuten työryhmä totesi, nämä seikat koskevat kaikkia työyksiköitä eivätkä ole ominaisia juuri tuomioistuimille.

Helsingin hallinto-oikeus

Työryhmän ehdotus on perusteltu. Varoitus on lähinnä työnjohdollinen toimenpide, joka ei kohdistu itse tuomitsemistoimintaan eikä siten vaaranna tuomarin riippumatonta asemaa.

Vakuutusoikeus

Nykyistä epävirallisen nuhtelun ja viraltapanon järjestelmää on tarkoituksenmukaista täydentää näiden kahden seuraamuksen väliin sijoittuvalla varoituksella. Ongelmana on kuitenkin varoituksen yhdenmukaisen käytännön seuranta. Tuomarin oikeusturvan kannalta kirjallinen varoitus puoltaa asemaansa, koska siitä olisi valitusoikeus.

Ehdotusta kannattavat varauksella

Turun hallinto-oikeus

Varoituksen antaminen on hallintoasia ja muutoksenhaku varoituksen antamista koskevaan päätökseen hallintolainkäyttöä. Perustuslain 99 §:n 1 momentin mukaan ylintä tuomiovaltaa asiassa käyttää korkein hallinto-oikeus. Täten ehdotus vaikuttaa olevan ristiriidassa perustuslaintasoisen säännöksen kanssa. Työryhmän ehdottama poikkeava muutoksenhakulinja saattaa olla perusteltu, mikäli edellä mainittu valtiosääntöinen kysymys voidaan ratkaista. Toisaalta normaalin hallintolainkäyttölinjan noudattamista puoltaa hallinto-oikeuksien erityisasiantuntemus ja erikoistuminen virkamiesoikeudellisiin asioihin. Sitä kautta turvattaisiin päätöksenteon yhdenmukaisuus.

Kajaanin käräjäoikeus

Viittaa Korkeimman oikeuden oikeusneuvos Välimäen lausuntoon varoituksen ongelmallisuudesta, jos varoituksen antaa saman käräjäoikeuden päällikkötuomari. Jos varoitusmenettely otetaan käyttöön, oikeus varoituksen antamiseen tulisi olla ylemmällä tuomioistuimella.

Kemi-Tornion käräjäoikeus

Varsinkin pienissä käräjäoikeuksissa, joissa työskentelee laamannin lisäksi vain muutama käräjätuomari, laamannin oikeus antaa varoitus voi aiheuttaa ongelmia. Ongelmana ei ehkä niinkään olisi se, että varoitus annettaisiin väärin perustein, vaan että sitä ei inhimillisistä ja/tai henkilökohtaisista syistä annettaisi lainkaan. Toisaalta käräjäoikeuksia suurentamalla ja niiden lukumäärän laskiessa tämän vuosikymmenen lopulla ongelma poistunee.

Toimivalta voitaisiin myös antaa hovioikeudelle tai hovioikeuden presidentille, mutta käytäntö olisi aikaa vievä ja kankea. Se ei myöskään sopisi yhteen sen kanssa, että käräjäoikeuksien hallinnollista itsenäisyyttä ja riippumattomuutta käräjäoikeuksista on koko ajan lisätty.

Järjestelmän toimivuuden takaamiseksi käräjäoikeusasetuksessa voisi olla tarkemmat määräykset siitä, miten laamanni olisi velvollinen ilmoittamaan hovioikeuden presidentille kaikista mahdollisista kirjallisen varoituksen tapauksista.

Lahden käräjäoikeus

Tulisi harkita, pitäisikö niin viraltapano- kuin varoitusasiat käsitellä käräjäoikeuksissa aina kolmen tuomarin kokoonpanossa. Varoitus on aina vakava seuraamus tuomarille, eikä asian ratkaisuun tulisi osallistua poliittisesti valittuja lautamiehiä, jotka pääsisivät viime kädessä yksilöllisellä äänioikeudellaan ratkaisemaan asian.

Lappeenrannan käräjäoikeus

Tuomarit tekevät luovaa juridista työtä. Varoitusten antaminen tämänlaatuista työtä tekevälle henkilökunnalle ei palvele mietinnössä mainittuja, henkilökunnan motivoimisen ja kannustamisen tavoitteita. Varoituksen antamisen jälkeen

päällikkötuomarin ja varoituksen saaneen välit ovat pysyvästi pilalla. Jos varoituksen antaisi joku muu viranomainen, kielteinen vaikutus ei henkilöityisi.

Riihimäen käräjäoikeus

Ehdotus ongelmallinen siltä osin, kenelle toimivalta antaa varoitus kuuluu. Virkamiesoikeudessa yleisesti noudettavan periaatteen mukaisesti varoituksen antaa nimittävä virkamies tai viranomainen. Tuomarin kohdalla tämä ei ole mahdollista, mutta periaate puoltaisi varoituksen antamisoikeuden kuulumista ylemmälle tuomioistuimelle.

Työtuomioistuin

Varoitukselle työnjohdollisena seuraamuksena on tyypillistä, että siihen liittyy uhka palvelussuhteen päättämisestä moitittavan menettelyn jatkuessa. Tähän nähden tuomarille annettava varoitus on ehkä enemmän rangaistusluonteinen ja nivoutuu huonosti valtion virkamieslain mukaiseen varoitusjärjestelmään. Olisi ehkä syytä vielä pohtia, jos uudistus tältä pohjalta toteutetaan, tulisiko valitusmahdollisuuden ohjautua siihen tuomioistuimeen, joka käsittelee virkarikossyytteet.

Valtakunnansyyttäjänvirasto

Valtion virkamieslain 24 §:ään olisi perusteltua lisätä työryhmän esittämien muutosten lisäksi maininta siitä, ettei lainkohtaa sovelleta tuomarin menettelyyn riippumattomassa tuomitsemistehtävässään. Sanamuotonsa perusteella se saattaisi muuten näyttää soveltuvan myös sellaiseen virkavelvollisuuden rikkomiseen, johon tuomari syyllistyy tuomitsemistoiminnassaan.

Valtionvarainministeriö

Tuomarin työnteko- ja käyttäytymisvelvollisuutta koskevat muun kuin riippumattoman tuomitsemistoiminnan osalta samat valtion virkamieslain säännökset kuin muitakin virkamiehiä. Tämän vuoksi tuomarillekin on voitava antaa varoitus valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentissa säädetyn työntekovelvollisuuden ja työnjohto- ja valvontamääräysten rikkomisesta.

Virkamieslakiin liittyvät, toimivaltaista viranomaista koskevat säännökset ovat valtion virkamiesasetuksessa. Ei ole perustetta säätää asiasta tuomareiden osalta laissa, vaan nämä säännökset kuuluvat valtion virkamiesasetukseen. Tuomareita koskevat toimivaltasäännökset olisi siten myös sisällytettävä varoituksen antamista koskevaan virkamiesasetuksen 39 §:ään.

Ehdotusta vastustavat

Korkein oikeus, oikeusneuvos Välimäen eriävä mielipide

Päällikkötuomarin oikeus antaa varoitus oman tuomioistuimen tuomarille on ongelmallinen. Vaarana on kyseisen oikeuden väärinkäyttö erityisesti tilanteissa, joissa tuomareiden henkilösuhteet ovat tulehtuneet. Varoituksen mahdollisuus saattaa myös vaarantaa tuomareiden riippumattomuuden. Oikeus hakea muutosta ei kokonaan poista ongelmaa. Sikäli kun varoituksen antamismahdollisuus otetaan käyttöön, oikeus siihen tulisi olla aina ylemmällä tuomioistuimella.

Korkein hallinto-oikeus

Mahdollisuus varoituksen antamiseen tuomarille ja siihen liittyvä muutoksenhaku eivät sovellu suomalaiseen oikeusperinteeseen. Ratkaisu ei tue tuomioistuinjohtamisen

haasteellista kehittämispyrkimystä eikä olisi sopusoinnussa virkamiesoikeuden nykyisen kehittämissuunnan kanssa, jossa on pyritty luopumaan kurinpitorangaistuksista ja korostamaan työnantajan johdollisia vaikuttamiskeinoja.

Helsingin hovioikeus

Ehdotettuun muutokseen ei ole tarvetta. Nykyiset keinot ovat riittävät, mikäli niitä tarvittaessa tosiasiallisesti käytetään. Myös tuomareiden riippumattomuuden kannalta varoituksen antamismahdollisuus on ongelmallinen. Päällikkötuomarilla on jo nykyisin mahdollisuus antaa varoitusta epävirallisempi huomautus, eikä ole estettä sille, että se annettaisiin kirjallisena. Ensisijaisesti päällikkötuomarin tulisi kuitenkin käyttää myönteisiä vaikuttamiskeinoja.

Itä-Suomen hovioikeus

Tuomioistuinhallinnon tehokkuus- ja tuottavuusodotuksista syntyvät paineet kohdistuvat erityisesti tuomioistuinten esimiehiin. Näissä olosuhteissa päällikkötuomarille uskottu toimivalta antaa varoitus saattaa muodostaa riskin määrällisen tuloksen epäasiallisesta korostumisesta laadun kustannuksella.

Myöskään ei voida sulkea pois toimivallan väärinkäytön mahdollisuutta tulehtuneiden henkilösuhteiden tai muiden epäasiallisten motiivien johdosta. Vaikka kirjallinen varoitus luokitellaan lähinnä työnjohdolliseksi toimenpiteeksi, olisi se tosiasiassa ankaraksi koettu kurinpitoseuraamus.

4.4 TIEDON VÄLITTYMINEN TUOMARIN TOIMINTAAN KOHDISTUNEISTA TOIMENPITEISTÄ

4.4.1 TIIVISTELMÄ

Lausunnonantajista runsas puolet otti kantaa tuomareita koskevien tietojen välittymiseen tuomarin nimittämismenettelyn yhteydessä. Yli kaksi kolmasosaa vastanneista piti työryhmän ehdotusta kannatettavana sellaisenaan. Hyvin epäilevällä kannalla sekä ehdottoman kielteisesti ehdotukseen suhtautuneita oli kumpaakin vajaat kymmenen prosenttia lausujista. Näihin lukeutuivat muun muassa Eduskunnan apulaisoikeusasiamies, Tuomarinvalintalautakunta ja Käräjäoikeustuomarit r.y. Suurimpana ongelmana nähtiin yhdenvertaisen kohtelun vaarantuminen. Tietojen antamisen tulisi tapahtua kirjallisesti, jotta asianomaiselle olisi mahdollisuus puolustautua.

4.4.2 LAUSUNNOT

Ehdotusta kannattavat varauksella

Helsingin hovioikeus

Tuomareiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta on tärkeää, että tiedot tuomareihin mahdollisesti kohdistetuista kurinpitotoimista toimitetaan säännönmukaisesti ja kattavasti siten, etteivät tiedot ole sattumanvaraisesti käytettävissä vain joidenkin hakijoiden osalta.

Joensuun käräjäoikeus

Tuomareiden moitittavan menettelyn saattaminen tuomarinvalintalautakunnan tietoon, mikäli sitä jossakin tapauksessa pidetään asianmukaisena, on ehdottomasti tehtävä kirjallisesti. Moitittavuus on saatettava asianomaisen tietoon, jotta tämä voi antaa vastineensa asiassa.

Ehdotusta vastustavat

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies

Työryhmän ehdotus ongelmallinen, sillä ylimpien laillisuusvalvojien lausumat voivat saada liian suuren painoarvon nimittämistilanteessa.

Jos ylimpien laillisuusvalvojien kannanotoista tiedottaminen jätetään päällikkötuomarien nimittämismenettelyä varten antamien lausuntojen varaan, ongelmaksi voi muodostua kannanottojen yhdenmukainen ja yhdenvertainen esille tuominen.

Tietoon saatettavat kannanotot voitaisiin rajata laillisuusvalvojien antamiin huomautuksiin ja sellaisiin virkavelvollisuuden rikkomisen syyksi lukeviin ratkaisuihin, joissa toimenpiteen kohteena olleella tuomarilla on ollut mahdollisuus saattaa syyllisyyskysymys tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Tuomarinvalintalautakunta

Nimitysesitysten kannalta on tärkeää, että lausuntoja antavat tuomioistuimet ovat lausunnoissaan avoimia ja tuovat esille niin hakijoita koskevia myönteisiä kuin kielteisiä seikkoja. Tällöin tiedot välittyvät lautakunnalle ja myös viranhakijat saavat tilaisuuden lausua niistä. Mahdolliset (kirjalliset) varoitukset voivat olla nimitysperusteita arvioitaessa merkityksellisiä. Ongelmallista saattaa kuitenkin olla, jos tietojen välittyminen ylipäätään jää sattumanvaraiseksi tai tarpeellinen tausta tietojen relevanssin ja painoarvon arvioimiseksi ei välity lautakunnalle. Tuomarinvalintalautakunta katsookin, että tietojen välittäminen suoraan lautakunnalle esimerkiksi laillisuusvalvojilta ilman liityntää viranhakumenettelyyn voisi olla ongelmallista. Tällöin lautakunnalle kertyisi tietoja myös henkilöistä, jotka eivät kenties missään viranhakutilanteessa tule lautakunnan arvioitaviksi.

Ensisijaisesti mietinnössä tarkoitettujen tietojen tulisi ilmetä tuomioistuimien lausunnoista ja niiden liitteistä.

Tuomarinvalintalautakunta katsoo voivansa ohjeistaa nimittämismenettelyn lausunnonantajia tuomaan lausunnoissaan esille myös mahdollisia viranhoidon kannalta kielteisiä seikkoja.

Vaasan hovioikeus

Hovioikeuden näkemyksen mukaan tuomareita koskevien ilmoitusten säilyttäminen ja hyödyntäminen edellyttäisivät jonkinlaisen rekisterin pitämistä. Rekisteristä tulisi ilmeisesti säätää lain tasolla, mutta sellaisen uudistuksen tarpeellisuutta on pidettävä kyseenalaisena. Riittävää olisi, jos tuomareiden nimitysasioissa tuomarinvalintalautakunnalle annettavissa lausunnoissa kiinnitetään tarvittaessa huomiota ylimpien laillisuusvalvojien jostakin hakijasta antamiin huomautuksiin ja moitteisiin. Tuomarinvalintalautakunta voisi antaa asiasta tarvittavan ohjeistuksen.

Rovaniemen käräjäoikeus

Valtioneuvoston tuomareiden nimittämisestä annetun asetuksen 7 §:n mukaan tuomarinvalintalautakunta voi ainoastaan antaa tarkempia ohjeita tuomioistuimen lausunnon sisällöstä virkanimitysasiassa. Kyseinen lausunto koskee viranhakijoiden ansioita, pätevyyttä ja keskinäistä paremmuutta täytettävänä olevaan virkaan. Tämän perusteella on selvää, että tietojen antamisen tarkoituksena ei voisi olla minkäänlaisen rekisterin muodostaminen eikä myöskään se, että tällaisten työnjohdollisten seuraamusten vaikutus ulottuisi useaksi vuodeksi eteenpäin. Mainitunlaisia seuraamuksia ei saa oikeusturvan vuoksi merkitä nimikirjaan.

Tuusulan käräjäoikeus

Ongelmallista olisi ainakin, jos ehdotuksen mukaisia tietoja kerättäisiin lautakunnalle, vaikka ne eivät liittyisi vireillä olevaan tietyn viran täyttämismenettelyyn.

4.5 TUOMARIN TERVEYDENTILAN SELVITTÄMINEN

4.5.1 TIIVISTELMÄ

Tuomarin terveydentilan selvittämisestä lausui kaksi kolmasosaa lausunnonantajista. Yhtä käräjäoikeutta lukuun ottamatta kaikki kannanotot olivat muutosehdotuksen hyväksymisen puolella.

4.5.2 LAUSUNNOT

Ehdotusta kannattavat varauksetta

Helsingin hovioikeus

Yhtyy mietinnössä esitettyyn.

Vaasan hovioikeus

Hyväksyy työryhmän ehdotuksen. Muutoksenhakua koskevien säännösten osalta ei kuitenkaan pidä tarpeellisena säätää, että puheenjohtajana tulisi aina toimia hovioikeuden presidentti.

Helsingin hallinto-oikeus

Asian käsittely hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä ja tuomioistuinlinjassa kuten varoitusasian kohdalla on perusteltua. On erittäin tärkeää, että asia käsitellään nimenomaan lainkäyttöasiana, koska asialla puututaan merkittävästi tuomarille perustuslaissa turvattuun oikeudelliseen asemaan.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Tuomioistuinlinjaa noudattamalla turvataan tarpeellinen asiantuntemus koskien asianomaisen tuomioistuimen tuomarilta vaadittavia ominaisuuksia ja niiden puuttumisen selvittämistä. Hallinto-oikeus yhtyy työryhmän mietintöön tältä ja muultakin osin.

Oulun hallinto-oikeus

Työryhmä on suhteellisen paljon pohtinut tilannetta, jossa tuomari on lähtökohtaisesti menettänyt työkykynsä sairauden, vian tai vamman vuoksi. Työryhmän mukaan ongelma syntyy vain siinä, että tuomari ei kuitenkaan halua erota. Sen sijaan työryhmä ei ole pohtinut sitä, antaako edellä mainitut syyt todella mahdollisuuden erottaa tuomari asettamatta erottamisen edellytykseksi mahdollisuutta saada eläke, kuten muiden virkamiesten kohdalla menetellään.

Sinänsä ehdotus, jonka mukaan eroamisasia käsitellään tuomioistuinlinjoittain, on nykyistä järjestelmää parempi. On johdonmukaista, ettei tuomarien virkamiesoikeudellisia eroamis- ja varoitusasioita tuotaisi oikaisuvaatimuksina edelleenkään virkamieslautakuntaan ja sieltä valituksena korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vaasan hallinto-oikeus

Valtion virkamieslakiin esitetyt muutokset tuomarin terveydentilan selvittämiseen liittyen ovat asian luonteesta johtuen perusteltuja. Eroa koskeva asia on jo ensivaiheessa syytä käsitellä lainkäyttöasiana. On myös täysin johdonmukaista, että hallinto-oikeustuomarille eron myöntäisi korkein hallinto-oikeus.

Vantaan käräjäoikeus

Pitää työryhmän ehdottamin tavoin hovioikeuden täysistuntoa liian laajana ja raskaana kokoonpanona käsittelemään tuomarin terveydentilan selvittämistä koskevia asioita. Asia tulisi voida käsitellä samanlaisessa kokoonpanossa kuin lainkäyttöasiat.

Ehdotusta vastustaa

Paraisten käräjäoikeus

Hovrättens roll vid avsättande av domare av hälsoskäl bör vara mycket återhållsam och basera sig på medicinska bedömningar. I annat fall dras grunden för domarnas oberoende undan hovrättenn teoretiskt skulle börja trycka på domarna med ständiga förfrågningar om deras hälsotillstånd så fort tingrättens avgöranden eventuellt inte till sitt innehåll är helt likriktade med hovrättens uppfattningar.

Beviljande av avsked åt domare som förlorat sin arbetsförmåga bör behandlas i plenum av alla hovrättsråd.